

Slavenski dom

Ste. 238

V Ljubljani, v soboto, 17. oktobra 1936

Leto 1.

Nacionalisti so 35 km pred Madridom

Burgos, 17. okt. o. Po spodletelih pogajanjih za premirje so nacionalistične čete z vso silo začele operirati na vseh frontah in so se zdaj približale na razdaljo 35 km. Včeraj so zavzele čete generala Molle Naval Carnero in niso nikjer našle posebnega odpora. Nadalje proti Madridu so prišle čete sedme divizije, ki so zasedle važno cestno križišče Aldea del Fresno. Ti oddelki so za Aldea, ki leži ob cesti proti Naval Carneru, tudi zasedli Naval Carnero.

Naval Carnero je zadnje utrjeno oporišče rdečih pred Madridom. Tu je bilo koncentriranih več bataljonov milice in prostovoljcev.

Na escalonski fronti se boji nadaljujejo in se nacionalisti približajo Escaloni, ki leži zahodno od Madrida. Escalona je drugo oporišče rdečih, ki ga hočejo belci vsekakor zasedeti, da bodo imeli potem še eno oporno točko pri zadnjem napadu na Madrid.

V Bilbao se boji med Baski in anarhisti nadaljujejo. V vsej naglici pa pripravljajo v pristajališču pristajališče za sovjetska letala, ki jih je 250 prišlo včeraj v Barcelono. Nacionalistične patrone ladje so včeraj ustavile nekaj ribiških jadrnic, ki so vozile iz Francije v Bilbao vojni material in nekaj letalcev ter prostovoljce za pomoč. V Oviedo so se dne ruske ladje iz Belgije pripeljele precej vojnega materiala, zlasti pušk.

Oddelki asturskih rudarjev, ki so se borili na severnih bojiščih, so se včeraj morali umakniti, ker so med njimi izbruhnila kužna bolezen in jim manjkalo zdravil ter zdravnikov. Na fronti pri Saragossi so hudi porazi doživeli katalonske čete, ki so se morale tudi umakniti, tako da so nacionalisti prodrli 30 km proti Saragossi.

Položaj na bojiščih

Burgos, 17. oktobra. AA. Nacionalistične čete sedme divizije, ki so pred Toledom in Madridom, so včeraj zavzele Mentrido, Capinero in Valdemar. Bele čete so sedaj pred Cavelo. Včeraj so vladne čete skušale odbiti napredovanje, pa se jim ni posrečilo. Sestreljeno je bilo ob tej priliki eno letalo. Pomočnik poveljnika Alcazarja je imenovan za poveljnika vsega orožništva v zavzetih pokrajinah.

Cete generala Molle so zavzele Rodledo na črti Madrid-Avila, nekaj kilometrov od Escoriala. Na toledskem bojišču so marksisti izvršili jalov napad. To jih je stalo 140 mrtvih. Nacionalisti so sestrelili neko sovražno letalo in zajeli njegovega pilota.

Pri Oviedu je položaj neizpremenjen. Nacionalisti prodirajo proti Bilbao. Nacionalistično letalstvo je v tem odseku zelo aktivno.

Pri zavzetju Serinene so katalonski marksisti imeli 750 mrtvih, nacionalisti pa 20.

Po najnovejših poročilih z madridskega bojišča nacionalisti naglo prodirajo proti Naval Carneru in Valmojado. Na južnem bojišču se nacionalisti po zavzetju Penaraje odpočivajo. Sovražnik je zelo pobit in ni poskušal nobenega novega napada.

Madrid, 17. oktobra. AA. (Havas) Včeraj se je bila krvava bitka od ranega jutra na frontnem odseku San Martin de Val de S. Olesias. Šest nacionalnih letal je nekajkrat obstreljevalo postojanke vladnih čet. Večkrat so se bela letala spustila

do sto metrov nad zemljo in s strojnimi obstreljevala postojanke vladnih čet. Po letalskem napadu se je sestavil kordon tankov, za katerimi so se prikazali večji oddelki konjenice in pehote iz tujske legije. Vladne čete so se po nalogu svojega poveljstva umaknile na že poprej pripravljene postojanke. Nacionalisti prodirajo na vsej fronti.

Nacionalnim četam se je udalo 400 milicnikov, ki so se bili zabarikadirali v katedrali v Sigüenzi. Med njimi je 22 nevarno ranjenih. Pri milicnikih so tudi žene in otroci družin desničarskih strank. Ugotovljeno je, da jih je več ko 300. Vladne čete so začele srdito napadati postojanke nacionalističnih čet vzhodno od Toleda. Boji trajajo še dalje, vendar se lahko reče, da je glavni napad že odbit.

Madrid poroča

Madrid, 17. oktobra. AA. (Havas) Po vladnem obvestilu so včeraj čete, ki se bore v Oviedu, zavzele palačo guvernerja in mestno hišo. Vladno topništvo ostro obstreljuje vojašnico Pelajoz.

Na aragonski fronti so vladne čete odbile napad upornikov pri Albiore. Uporniki so pustili na bojišču nad 200 mrtvih. Vladne čete so zasedle okoli 10 ribov. Na odseku pri fronti na Tardiente v adne čete napredujejo. Vladno letalstvo bombardira položaje upornikov pri Huesci.

Na odseku pri Navalperalu in Cebrerosu se še čuti močan pritisk upornikov. Pri Avali so republikanske čete odbile hud napad uporniške konjenice. Na odseku pri Tajú so vladne čete razbile eno uporniško kolono, ki je delovala pri Bargasu.

Najnovejše iz Španije

La Corugna, 17. oktobra. AA. Havas: Po radiu je bilo ob 1.30 objavljeno tole poročilo: Kolona, ki deluje na Sierra Cubieri, je razgnala milicnike, ki so se hoteli koncentrirati. Milicniki so imeli 60 mrtvih.

Na fronti pri Toledu je kolona, ki deluje severno od Toleda, napadla taborišče milicnikov. Na bojišču je sovražnik pustil 80 mrtvih.

Na fronti tik pred Madridom so nacionalistične čete zasedle vasi Valmojado in Casa Rubio. Čete generala Varele so odbile napad sovražnika, ki se je hitro in v neredu umaknil. Na bojišču je pustil 150 mrtvih in 270 ranjenih. Zeplenili so tudi precej orožja.

Na fronti pri Malagi je nacionalistično letalstvo bombardiralo letališče, ki je tik mesta. Uničenih je pet letal. Istčasno so sestrelili tri vladna letala.

Lizbona, 17. oktobra. AA. Havas: Portugalski parnik Nyassa, ki je v Taragoni izkrcal španske begunce, je včeraj prišel v Lizbono. Častniki ladje pripovedujejo, da so milicniki zelo grozili parniku in se umaknili šele tedaj, ko je bila izrečena grožnja, da bosta prišli na pomoč dve portugalski vojni ladji, ki sta spremljali parnik.

Papežev legat v Abesiniji

Rim, 17. oktobra. V Addis Abebo je prispel papežev legat msgr. Casellani, nadškof na Rodosu, da uredi duhovno pomoč katoliške cerkve Italijanem v Abesiniji. Niegov prihod v Abesinijo, poudarja »Tribuna«, je tem pomembnejši, ker je v zvezi z novimi velikimi dogodki. V najkrajšem času bo izpeljana ofenziva v doslej še nezasedene kraje plodovite zapadne Abesinije. Ofenzivo pripravljajo po načrtih že pet mesecev in dobro oborožene čete čakajo samo še na odhodno povelje.

Poljski kmetje proti komunistom

Varšava, 17. oktobra. Glavni odbor opozicijske kmetijske ljudske stranke je izdal celo vrsto sklepov, ki pravijo med drugim, da stranka zavrača vse predloge o sodelovanju s komunisti, ker komunistični cilji nasprotujejo programu stranke in ker je komunizem nevarnost poljski neodvisnosti. Glede na napetost v mednarodnem položaju in na čedalje hušje oboroževanje sosed, poudarja glavni odbor stranke potrebo, da se zbere vse sile v svrhu obrambe države v materialnem in moralnem pogledu.

Nato razpravlja glavni odbor stranke tudi o notranjih razmerah v državi in pravi, da bo stranka zahtevala volitve na osnovi demokratičnega volilnega reda.

Novi češkoslovaški proračun

Praga, 17. oktobra. Finančni minister Kalfuss je izročil poslanski zbornici proračun za 1937 leto. Izdatkov je določenih na 8453 milijonov, dohodki pa so proračunani s 8456 milijoni. Izdatki za šolstvo znašajo eno milijardo, za javna dela 550 milijonov, za narodno obrambo 1360 milijonov, 20 milijonov več kakor lani. Državni dolg znaša 46785 milijonov. Narasel je za 5,5 milijard Finančni zakon naveda 5250 milijonov kot prvo tranšo za investicijska dela triletnega vladnega načrta za zboljšanje tržišč in delovnih pogojev.

Švicarsko posojilo za državno obrambo, ki je bilo preračunano na 100 milijonov frankov, je to vso to preseglo, zakaj vrli Švicarji so še pred potekom roka podpisali 130 milijonov frankov za obrambo ljube mi domovine.

Nemško pomožno policijo, in sicer motorizirano, ki bo razbremenjevala predvsem prometno policijsko službo, bo osnovala v kratkem narodno-socialistična stranka.

Novi italijanski minister za kolonije bo najbrž član fašistovskega velikega sveta Roberto Farinacci.

Vesti 17. oktobra

Belgija je iz strahu pred francosko-sovjetsko zvezo storila svoj korak glede nevtralnosti, ki je zaradi njega vsa Evropa razburjena. Belgija neče, da bi bila zvezana s sovjeti po svojem francoskem prijateljstvu.

Francoski poslanik v Rimu grof de Chambrun se je včeraj poslavil in mu je italijanski zunanji minister Ciano priredil poslovilno kosilo.

Vodja rexistov zahteva odstop vlade, kakor priča Degrellov govor na velikem zborovanju v Anderlechtu. Prometni minister Jaspar bo Degrela tožil zaradi žalitve.

Voditelj nemške delavne fronte Ley je pred 20.000 bančnimi uradniki spet napadel Jude, boljševizem in Moskvo ter dejal, da je Moskva povsod v Evropi na umiku.

Poskusno glasovanje za predsednika USA je izvedel newyorški tednik »Literary Digest«. Glasovanja so se udeležili volilci iz 48 zveznih držav in je pri teh poskusnih volitvah zmagal republikanski kandidat Landon.

Albanija je v dobrih zvezah z vsemi državami v Evropi, tako se glasi spomenica, ki jo je včeraj poslal albanskemu parlamentu kralj Zogu.

Stavka rečnih mornarjev v Franciji traja že od 21. septembra in je ne bodo še ustavili.

40 tonska potniška letala bo začela graditi ameriška družba »Panamerica Airways«. Ta letala bodo služila prometu čez Atlantsko morje.

V Palestini vlada mir, tu pa tam streljajo iz pušk, a baje samo za šalo.

17 in pol tone španskega zlata je pripeljal v Marseille španski parnik »Tramortana«.

Predsednik kanadske vlade King je dospel včeraj v London na važne politične razgovore, ki so velikega pomena za ves angleški imperij.

Neodvisno komunistično Katalonijo boče ustvariti Moskva in je Litvinov za svojega bivanja v Parizu predlagal francoski vladi, naj Katalonijo prizna in ji gre potem na pomoč kot prijateljski državi.

Socialnodemokratska stranka v Gdanskú bo zaradi zadnjih odkritij o zbiranju orožja najbrž razpuščeno, zlasti če bo na to pristala Poljska.

Veliko sovjetsko vojniško alero na Finskem je odkrila finska policija. Rdeči vojniki so stikali za ugodnimi kraji, kjer bi lahko pristajala sovjetska letalstva.

Mednarodno avtomobilsko razstavo, 26. po vrsti, so odprli včeraj v Pragi v navzočnosti predsednika republike Beneša.

19 novih otokov je odkril neki sovjetski ledolomilec na severovzhodnem obrežju Sibirije. Odkritje je važno zaradi plovbe v Severnem morju.

Za skupno francosko fronto proti komunistom je v nekem svojem članku nastopil bivši ministrski predsednik Tardieu. Prišlo je že do sporazuma med desničarskim časopisjem in bo okrog 300 listov pustilo vse medsebojne napade in se usmerilo v boj proti komunizmu.

Anglija bo jamčila za belgijsko nevtralnost, tako zahtevajo rimski krogi.

Italija se približuje MZ, odnosno posameznim državam MZ, kakor kaže simpatični članek v rimskem poludnevniku »Tribuna«, je tem pomembnejši, ker je v zvezi z novimi velikimi dogodki. V najkrajšem času bo izpeljana ofenziva v doslej še nezasedene kraje plodovite zapadne Abesinije. Ofenzivo pripravljajo po načrtih že pet mesecev in dobro oborožene čete čakajo samo še na odhodno povelje.

Vse male države bodo proglasile nevtralnost, tako so prepričani v Londonu. To zaradi tega, ker oboroževanje male države naravnost davi.

Strašno prelivanje krvi v Bombayju se je zgodilo predvčeršnjim in včeraj še ves dan. Spopadi so bili med Hindujci in muslimani. Vlada je morala oklicati izjemno stanje. Ranjenih je že nekaj tisoč ljudi.

Japonsko fašistično gibanje tradicionalističnega značaja je začel polkovnik Našimoto. Gibanje je po svojih načelih sorodno vsem fašistom.

Teden nemške knjige bo praznovala Nemčija od 25. oktobra do 1. novembra.

Nemčija namerava pretrgati zvezo z Rusijo zaradi ruske obtožbe o kršitvi nevtralnosti v španski državljanski vojni. Nemčija bo navedla dokaze, da je to nevtralnost kršila predvsem Sovjetska Rusija.

Francija ne bo poslala spomenice Belgiji zaradi njene izjave o nevtralnosti, kakor so pokazali včerajšnji razgovori med francoskimi diplomati ter belgijskim in angleškim poslanikom v Parizu.

Sarže bodo izgubili vsi portugalski častniki, ki so protidomoljubnega mišljenja in simpatizirajo s komunizmom. Vse te častnike bodo kot navadne vojake poslali v kolonije.

Anglija ne rabi tujega uvoza idej, ne fašizma, ne komunizma in kar je še tega, tako je izjavil včeraj angleški minister Hoare. Angliji je treba skrbeti samo za njeno varnost in za mir na svetu.

Cesto na Vel. sv. Bernard v širini 6 m bo po sklepu švicarskega zveznega sveta zgradila država.

Ras Našibu je umrl v Davosu zaradi jetike. Ras Našibu je bil eden najposposnejših poveljnikov abesinske cesarske vojske.

Protilpinski šolo so ustanovili v Londonu, kjer deset zdravnikov specializirani učijo civiliste, kako naj se branijo pred plini Vlada bo tudi drugod po Angliji osnovala take šole.

Nov denar bo izdala litvanska republika.

Avstrijski tajnik za zunanje zadeve dr. Guido Schmidt bo prihodnji teden obiskal Budimpešto.

Velike nočne zračne vaje nad Parizom bodo hocoj in bodo morale biti vse luči ugasnjene. Te vaje naj pokažejo, v koliko je Pariz zmogel za obrambo pred zračnimi napadi.

Razlaganje belgijskega koraka:

Belgija vztraja pri svojem

Bruselj, 17. oktobra. Belgijski diplomatski krogi naglašajo govor belgijskega kralja v ministrskem svetu in poudarjajo, da za Belgijo sploh ni sporno, da bi s svoje strani kršila mednarodne obveznosti, ki jih je svoj čas prevzela. Zato tudi ne misli na to, da bi izstopila iz Zveze narodov, v katerem je zelo delavna članica in kjer je dala toliko dokazov za zvestobo do te ustanove. Med prejšnjimi obveznostmi lokarnske pogodbe iz l. 1925 in med obveznostmi pakta Zveze narodov pa je velika razlika. Belgijska vlada proučuje sedaj vprašanje, do kakšne meje je vezana na eni strani s paktom Zveze narodov, po drugi strani pa z obveznostmi, o katerih se sedaj vrše pogajanja. Z drugimi besedami gre za to, ali in do kakšne meje hoče Belgija prevzeti nove obveznosti po novem paktu, ki je širši kakor pakl Zveze narodov.

Po mnenju belgijskih diplomatskih krogov gre za to, ali bo morala Belgija po novem zapadnem paktu v gotovih primerih intervenirati tudi tedaj, ko bi ji po paktu Zveze narodov ne bilo treba.

Vse kaže, da želi Belgija doseči, da bi države, ki jamčijo za njeno varnost, prisločile Belgiji na pomoč, če bi bila napadena, da pa Belgiji ne bi bilo treba pomagati tem državam, če bi bile napadene.

Glede dogovora med belgijskim in francoskim generalnim štabom smatra belgijska diplomacija, da je to vprašanje urejeno z notami v marcu in da sploh ne gre za to, da bi Belgija odgovarjala ta dogovor, zlasti ker gre samo za tehnična vprašanja. V tej zvezi so se belgijski uradniki krogi čudili, kako so nekateri francoski listi sprejeli govor belgijskega kralja.

Razširjenje ljubljanskega telefona

Belgrad, 17. oktobra. Na seji ministrskega sveta, ki je bila od 17. do 20. ure pod predsedstvom dr. Milana Stojadinovića, predsednika ministrskega sveta in zunanjega ministra, so poleg resornih vprašanj sprejeli:

1. uredbu o pospeševanju svilarstva, ki jo je predložil kmetijski minister;

1. uredbu o razširitvi telefonskih naprav in telefonske v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani in način financiranja teh del, ki jo je predložil poštni minister;

3. uredbu o izpremembi uredbe o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov, s katero se podaljša rok za zahtevo po zaščiti s strani denarnih zavodov od 23. XI. 1933, ki jo je predložil minister za trgovino in industrijo;

4. sprejeta je ustava islamske verske zajednice na predlog pravosodnega ministra;

5. sprejel je načrt konvencije z vlado kraljevine Romunije o gradnji novega železniškega in cestnega mostu pri Kladovi na Dunavu z gradnjo železniških prog do mosta od Kučeva čez Stubik do Kladova;

6. dovoljen je kredit 2 milijona Din za začetna dela pri izpremembi ozkega tira v normalnega na progi Kraljevo—Čačak;

7. sprejel je referat ministra za gozdove in rudnike, da je upravni odbor SIPAD-a odkupil delnice švicarske skupine s 55½-nim sodelovanjem v celulozni tovarni v Drvaru, tako da je s tem to podjetje postalo popolnoma državno.

Mestno tajništvo JRZ za Ljubljano. Slomškova ulica šte. 19. sporoča vsem članom, da posluje dnevno, izvenredni dnevi in praznikov, od 9.—13. in od 16.—19. Poslovodni pisarniški tajnik je v teh urah vedno na razpolago za razne informacije in pojasnila. Obračate se lahko tudi telefonično št. 25-27. Priglasiti za vstop v stranko se lahko izvrše direktno v pisarni.

Uredba o uniformah uradnikov razveljavljena

Belgrad, 16. oktobra. AA. Z odlokom finančnega ministra je razveljavljen pravilnik o odmeri in izplačevanju potnega pavšala za službenice davčnih uprav od 5. julija 1933. Potni stroški službencev davčnih uprav se bodo v prihodnje izplačevali po uredbi o potnih in selitvenih stroških od 12. decembra 1931. Prav tako se razveljavi pravilnik o službeni obleki uradnikov davčne stroke c. 15. julija 1933, ki predpisuje obvezno nošnjo kroja. Ta sklep stopi v veljavo z razglasitvijo v Službenih novinah in se bo izvajal od 1. novembra dalje.

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 17. okt. m. Danes v zgodnjih jutranjih urah so začeli podirati znano gostilno »Albanija« na Terazijah, ki je bila kamen spotike vsem modernim Belgradčanom. Gostilno podirajo gasilci. Električni tok so prekinili že za vse poslopje sinoči, toda zadnji trdovratni gostje te gostilne se niti s tem niso dali pregnati ter so sedeli pri svečah pozno v noč ter opravljali svoj parastos.

Stara dalmatinska trdnjava Klis, nekaj važno oporišče v bojih s Turki, se je pričela rušiti. Pod trdnjavo so se začele lomiti skalnate stene in groze pokopati pod seboj nekaj hiš, ki stoje tik pod njimi. Kmetje so zaradi preteče nevarnosti morali hiše izprazniti.

Penzionist Marinko Jovanović iz Kragujevca se je poskušal ubiti, ker mu je davčna uprava naložila preveč davka na njegovo imetje. Mož je bil štedljiv in si je tako kupil posestvo. 3900 vagonov svežih sliv je bilo izvoženih iz Jugoslavije v inozemstvo. Najboljši kupec za slive je bila Nemčija.

Mož, ki trdi, da je Maribor v Italiji

Zanimiv gost mariborskega „hotela Grafa“

Maribor, 16. oktobra.

Včeraj je sprejela mariborska policija v apartmame svojega zapora v »hotelu Grafa« zanimivega gosta čisto aristokratske zunanosti, dasi je oblečen v nekam ponošeno oblečilo. Pripeljali so ga granicarji z meje, kjer so ga prijeli v trenutku, ko je hotel brez potnega lista in drugih izkazov smukniti iz naše države na avstrijski tla. Granicarjem je navedel, da se zove Franc Förster. Tudi na policiji je navedel isto ime in priimek. Govoril je nemški in dejal, da je rodom iz Rima in tja pristojen. Začeli so nato govoriti z njim italijanski, na obče začudenje pa tega jezika ne zna. Njegove navedbe o Rimu, kjer je baje hodil v šolo, so se izkazale s tem precej neverjetne. Še večje začudenje pa je povzročil, ko so ga vprašali, zakaj je hotel brez dokumentov v Avstrijo in kako je prišel v našo državo. Mož je odločno zanikal, da bi hotel iti v Jugoslavijo ali Avstrijo ter je zatrjeval, da se nahaja še na italijanskem ozemlju. Jugoslavija ali Avstrija ga prav nič ne brigata, on hoče ostati še naprej v svoji Italiji, ki je njegova domovina. Bolj ko so mu dopovedovali, da je v Mariboru, ki pač

še leži v Jugoslaviji, bolj trdovratno je možakar zatrjeval, da se nahaja v Italiji. Nazadnje ni preostalo drugega, kakor zaključiti zasliševanje in odvesti možakarja v policijske zapore. Če pa je mislil ta nenavaden gost, da se bo s svojo nevednostjo kar hitro izvil, se je zmotil. Na policiji so preštudirali mednarodni policijski žurnal ter ugotovili, da se vsi znaki in podatki tega Försterja presenetljivo ujemajo z znanim mednarodnim poljskim pustolovcem Aleksandrom Jakubowiczem, katerega nasledujejo vse evropske policije. Jakubowicz se je zadnje mesece klatil po Tunisu in Alžiru, prišel je tudi v Italijo ter se izdal za barona von Försterja. Kot »baron« se je smukal okrog v inozemstvu živeti Nemcev ter se jim predstavljal kot tajen odposlanec Hitlerjevcev iz rajha. Znal je vedno od svojih klientov izmamiti primerne vsote ednarja. Očitno mu je pa zadnje čase precej slaba predla, ker je prišel v Maribor v zelo ponošeni obleki, kateri pa se še pozna, da jo je sešil prvovrsten krojač. Policija je sedaj poslala njegove prstne odtise ter jih skupaj s fotografijo razposlala policijskim centralam raznih inozemskih držav, da se njegova identiteta končno javno ugotovi.

Primanjkljaj v Zadrugi drž. uslužbencev v Velenju

Velenje, 17. okt.

Ob priliki zaključka knjig za prvo polletje 1936 na podlagi popisov blaga so se pojavili presenetljivi primanjkljaji v obeh prodajalnih Zadrugi drž. uslužbencev v Velenju in sicer v glavni prodajalni v Velenju ter pri podružnici v Zabukovci. Obe prodajalni službi v glavnem uradniku in rudarjem banovskega rudnika v Velenju in Zabukovci ter električne centrale v Velenju. V glavni prodajalni v Velenju je znašal primanjkljaj Din 47.564,65, v Zabukovci pa 13.449,79 in to popolnoma enako po

kontroli v dnevniku, kakor tudi po štracah, ki so jih vodili poslovodji sami. Ponovni pregled je pokazal, da ni primanjkljaj posledica kake računske ali knjižbene napake. Obe poslovodji tega primanjkljaja nikakor ne moreta pojasniti, prav tako pa ne vedo ničesar pozitivnega člani odbora zadruge ter uslužbenci obeh trgovin. Tako je ostalo nepojasnjeno, kako so ti primanjkljaji nastali, dasi so nesporni ter ju tudi obe poslovodji priznavata. Vodstvo zadruge je za ta primanjkljaj obremenilo poslovodji prodajaln. Zanimajo pa se tudi oblast ter je že uvedena preiskava.

Požar povzročil okoli 60.000 Din škode

Kamnik, 16. oktobra.

V sredo okrog 3 popoldne je požar uničil lepo gospodarsko poslopje marljivega kmeta in posestnika Sušnika Janeza (vulgo Anžič), ki ima svoje domovanje v vasi Tučno št. 1, občina Nevle pri Kamniku. Poleg gospodarskega poslopja mu je zgorel tudi hlev in senjak, v katerem je imel okrog 35.000 kg sena tako, da se ceni celotna škoda okrog 70.000 Din, pri zavarovalnici »Slavija« pa je bil zavarovan le za borih 11.000 Din.

Omenjenega dne je bila vsa družina pri delu na polju, le oče Anžič je ostal doma. Naenkrat je prišel pes, ki je bil prikljenjen ob gospodarskem poslopju besno lajati. Anžič je pogledal skozi okno z radovednostjo, kaj je psa tako razbesnilo. Opazil je nekega moža, kako hiti s hriba proti njegovemu poslopju. Ni pa še vedel do tedaj, kaj

se godi zunaj. Med tem, ko je že nekaj časa zrl skozi okno, že zopet vidi drugega sosedo, kako hiti proti njegovi hiši. Nato je le stopil iz hiše in z vso grozo opazil, da so mu že vsa poslopja v ognju in da bo vsako gašenje ostalo brezuspešno. Edina sreča je bila ta, da je razen dveh telet, katere so rešili iz hleva, bila vsa živina na paši. Rešili so tudi malo gospodarskega orodja in rezalni stroj. Tudi so hišo rešili pred uničujočim ognjem.

Kako je požar nastal, doslej še ni ugotovljeno. Ker je bil Anžič oče silno priljubljen v celi okolici ni verjetno, da bi se mu kdo osvetil na tak grozen način.

Vsi sosedje so se takoj dogovorili in razdelili živino, katero mu bodo prehranjevali vse dotlej, dokler se ne opomore in postavi nov hlev in gospodarsko poslopje.

Vlaganje kandidatnih list v lendavskem okraju

Dolaja Lendava, 17. oktobra.

Do včeraj so se vlagale kandidatne liste za obč. volitve v lendavskem okraju. Volitve bodo v našem okraju samo v treh občinah in sicer v Crensovcih, Odrancih in v Orešju. Ena najhujših bitk za prestiz v občini bodo volitve v Orešju, ker je znano, da je tukaj bil precej časa še po odhodu JNS iz politične pozornosti njen velik eksponent, ki pa je bil pred nekaj časa razrešen dolžnosti predsednika občine. Volitve vzbujajo splošno pozornost v kmetskih krogih in se vodi zaenkrat tiha borba. Kakor pa kažejo vsi znaki, se bo tudi v tej občini pokazala zdrava misel, ki bo identična s slovensko politiko, ne pa v jugoslovanskem integralizmu. Volitve v Odrancih in Crensovcih pa kažejo veliko bolj mirno lice in sta ti dve občini že v času naj-

hujšega terorizma vztrajali v politiki kakor vse ostale občine v lendavskem okraju. Da je tudi v našem okraju odklenalo vsem ljudskofrontašem in vsem gospodarskim slogam, ki jih oznanja Zagreb, češ, da tako poudari hrvatsko lice Slovenske krajine, je tudi vsem jasno. Zato se naši kmetski očelje ne dajo begati od nikogar in vztrajajo v politiki, kateri pripada tudi naš poslanec gosp. dr. Klar, ki je za naše občine storil že veliko več, kot marsikateri JNS ar ali ljudskofrontaš v vsem svojem življenju. Če smo prej sloveli kot ljudje najbolj nezanesljivi v celi državi, ker nismo tulili v rog tako slavne »zagovornice« človeških pravic in osebne svobode, to je JNS, potem bomo sedaj pokazali jasno in odločno, kaj in kake so naše politične smerne.

Grozen požar bolnišnice v Solunu

Solun, 16. oktobra.

Okoli 8. zvečer je včeraj izbruhnil velikanski požar v največji solunski bolnišnici. Občinstvo je bilo alarmirano s topovskim strelom. Pred bolnišnico se je nabralo ogromno število ljudi, ki so si nadelo nalogo in dolžnost, da pomagajo bolnikom in da jih rešijo iz gorečega poslopja. Raz okna bolnišnice se je slišalo neprestano klicanje bolnikov za pomoč. Vratar pred bolnišniškim vhom v začetku ni hotel spustiti reševalcev v gorečo zgradbo, tako da so morali ti s silo udreti skozi vrata, kajti videli so, da gre tu za življenje sto in sto bolnikov, ki se sami ne morejo rešiti iz zgradbe.

Z reševanjem bolnikov so pričeli takoj. Prišlo je pri tem do pretresljivih prizorov. V oddelku porodnišnice je jokalo kakih 15 novorojenčkov za materami, ki so jih že prinesli na dvorišče na varno. Rešili so seveda tudi otroke pred plamenim izbihi. Kolikor je do sedaj znano, je pri prenašanju bolnikov na dvorišče umrl samo eden,

ki je bil ravno pred nekaj urami operiran. Precejšnje poškodbe sta dobila tudi dva gasilca. V gneči, ki je nastala na ulici, pa je nek meščan prišel pod kolesa avtomobila ter je dobil zelo nevarne poškodbe.

Hitro je prišla na kraj požara tudi komisija za upravnikom policije na čelu. Prihitele je tudi veliko število stražnikov in orožnikov, ki so vzdrževali red in omogočili čim hitrejšo reševanje bolnikov. V deseti minuti so rešili iz goreče zgradbe pred smrtjo nič manj kot 390 ljudi iz onega dela bolnišnice, ki ga je požar popolnoma uničil.

Kako je prišlo do požara do sedaj še ni ugotovljeno. Najprej se je ogenj pojavil v oddelku za sterilizacijo, ali pa v eni izmed kopalnic.

Nekateri tudi govorijo, da ta požar ni nastal po nesrečnem naključju, pač pa da ga je zancila požigalčeva roka. Policija ima zaradi tega tudi polne roke posla. Kolikor se je moglo do sedaj ugotoviti, znaša škoda okoli 5 milijonov Din.

Predavanje o Koroški

Maribor, 17. oktobra.

Agilna mariborska narodnoobrambna organizacija »Slovenska Straža« je priredila sinoči koroški večer v spomin na obletnico nesrečnega plebiscita, ki nam je ugrabil biser naše zemlje ter ga dal narodnemu nasprotniku. Prireditve se je vršila v dvorani na Aleksandrovi 6 ter je bila po obisku ena najlepših v letošnjem letu. Ljudje vseh slojev so veliko dvorano docela napolnili. Med odličnimi udeleženci so bili stolni kakanik in mestni župnik Umek, sreski načelnik dr. Šiška, bivši minister Vesenjak, bivši vel. župan dr. Schaubach, gospa Maistrova, zastopnice slovenskega ženstva, skoraj polnoštevilen mariborski koroški klub s predsednikom Hochmüllerjem, zlasti veliko pa je bilo dijaške mladine, kar je posebno razveseljevalo, ker nam je v dokaz, da je tudi v naši mladini trdna vera za našo Koroško. Predsednik Slovenske Straže gosp. dr. Sušnik je otvoril prireditve s primernim govorom, na kar je pevski zbor Jadrana zapel pod vodstvom dirigenta prof. Vrabca nekaj lepih koroških narodnih. Tajnik koroškega kluba v Ljubljani g. višji kontrolor Uršič je imel nato globoko občuteno in temeljito podano predavanje o izgubljeni koroški domovini, katerega je ponazorjeval s prekrasnimi slikami. Po predavanju je zapel zopet »Jadrana« pevski zbor. Prireditve je napravila na občinstvo globok vtis.

K jutrišnji tekmi

Ljubljana : BSK

Ljubljana, 17. oktobra.

Za tekmo naše »Ljubljane« z državnim prvacom vlada po vsej Sloveniji ogromno zanimanje. Lahko rečemo, da ne pomnimo v zgodovini slovenskega nogometa takega zanimanja množice za kako tekmo. Saj ni nič čudnega. Ker toliko pohval in dobrih kritik v vseh jugoslovanskih časopisih še nismo brali o slovenskem moštvu. Kljub večnim domačim nergačem in spletkam je smoteno delo idealistov rodilo nov uspeh. Ogromno energije in truda so potrošili za ozdravljenje slovenskega nogometa. Treba je po preizkušnih, ravnih polih tudi v bodočnosti, potem bomo zatrdno v kratkem času lanko s ponosom rekli, da Slovenija prednjači tudi v nogometu.

Celotno moštvo BSK pride nocoj z brzovlakom pod vodstvom dolgoletnega zveznega kapitana Boška Simonovića. Ljubljana najbrž nastopi z istim moštvom kot v Zagrebu. Prosimo športno občinstvo, da v lastnem interesu seže po vstopnicah v predprodaji. Vstopnice se lahko dobijo v trgovini »Rokavčar« — (Prešernova ulica) in pri blagajni kavarn »Emona«. Nedeljska predprodaja se vrši v klubovem tajništvu (Beethovnova ulica št. 9, pritličje) od 10 do 12.

Glavna tekma se začne ob 15. Predtekma, ki jo odigra trboveljski Dask in rezerva Ljubljane, pa ob 13.30.

„Naglo sodišče“ na Sangradu

Podrobnosti dveh kokainskih sleparij

Ljubljana, 17. oktobra.

Policija je danes zaključila preiskavo v znani kokainski aferi, ki je vzbudila v Ljubljani toliko pozornosti. Ker je bilo vse ono, kar so doslej listi o aferi pisali, le rezultat dognanj posameznih poročevalcev, ki se v poročilih dokaj netočnosti, ki jih obenem s tem popravljamo:

Pred kakimi 14 dnevi je ljubljanski policiji neka stranka prijavila, da ji je prodal nekdo malo količino nekega praška s trditvijo, da je to kokain. Policija je postala pozorna in odkrila družbo štirih goljufov, ki se je menda preživljala samo s tem, da je razpečevala po mestu »kokain«. Pri tem je policija ugotovila sledeče podrobnosti:

Najprej za 32.000 Din

Pri nekem gospodu se je javil najprej nek navaden meščan, ki je začel gospodu prigovarjati, naj kje nakupi kokaina, in naj ga nato proda naprej. On da bo, tako je zatrjeval meščan, pomagal pri prodaji, ker ve za ljudi, ki se zanimajo za kokain. Ko se je zdelo, da je gospod že dovolj »prepariran«, se je pojavil pri njem drug meščan, ki mu je ponudil kokain. Potem sta se javila še dva, vsak zase in vsak pod tujim imenom. Vsem skupaj se je posrečilo, da so ogoljufali gospoda za 15.000 Din v gotovini, razen tega za menico za 17.000 Din. Dobavili so mu mesto kokaina sodni prašek. Pa to še ni bilo dovolj. Še istega večera, ko je gospod sprejel zavoj z lažnim kokainom, se je pojavil spet prvi meščan, ki mu je prodajalce poslal. Jasno, da se je gospod takoj pritožil, zakaj mu je poslal take lopove. Dotičnik se je začel skroda jokati, češ da se mu kaj takega še ni pripetilo in da bo on že obračunal z njimi. Dejal je: »Sedaj vam moram dati priliko, da se oškodujete. Prinesel vam bom sam zavoj kokaina, računaj ga vam bom prav poceni tako, da boste pri njem lahko zaslužili toliko, kolikor ste doslej izgubili.«

Gospod je zopet pristal.

V neki gostilni so se naslednjega večera sestali: gospod, ki so ga že ogoljufali, meščan, ki je pripravil prodajalce in vsi trije prodajalci. Tam so napravili pogodbo. Gospod je izročil prodajalcem menico za 15.000 Din, prodajalci pa so mu dali zopet zavoj. Tega so prej še na več mestih prehljali, da so ugotovili, ali je v zavoju res kokain. Gospod je bil prepričan, da je ta kupčija v redu in je zadovoljno odšel. Ko pa je prišel domov, je ugotovil, da je v zavoju borova kislina. Tako je lahko verni gospod izgubil nič več in nič manj kakor 15.000 Din v gotovini, razen tega pa je izročil lopovom še dve menici, eno za 17.000, drugo za 15.000 Din.

Odkritje afere po naključju

Morda se je zahvaliti golemu naključju, da je policija odkrila afero. Gospod, ki je lažnji kokain kupil, je del tega »kokaina« prodal že naprej, predno je mogel ugotoviti, da sploti ni kokain. Tako je prišel ta prah v roke že tretji osebi. Ena od teh se ni ustrašila prijaviti zadevo policiji. Policija je seveda takoj uvedla izredno uspešno preiskavo. Najprej do temelja razkrila sedaj opisani slučaj, iz tega pa je zasledila drugo afero, ki sega časovno nekako v časokrog okoli velike noči. To je bila afeta ljubljanskega trgovca Č., o kateri se te dni toliko piše.

Podrobnosti druge afere

so nekako sledeče:

Nekako na isti način kakor zgoraj omenjenega gospoda so lopovi prepričali, samo že veliko prej, o dobičkanosti kokainskih kupčij tudi trgovca Č. Ta je dal lopovom v gotovini 15.000 Din, razen tega pa še menico za 15.000 Din. Ko je trgovec ugotovil, da so ga lopovi potegnili, mu je eden

od onih, ki so od trgovca kupili »kokaine«, predlagal svojevrsten načrt o ugrabitvi teh lopovov.

Trgovec Č. je res zbral nekaj ljudi ter jim obrazil načrt, ki so ga kmalu nato tudi izvedli. Zanimivo pa je, da je bil avtor tega načrta eden od onih, ki je bil posredno tudi prevaran.

Nastavljena past

Pri enem izmed lopovov se je oglasil gospod ter mu dejal, da bi rad napravil kupčijo s kokainom, češ da ve za nekoga, ki bi kokain kupil. Povabil je lopova v avtomobil ter se je odpeljal z njim v Sangrad. Ne malo pa je bil lopov iznenaden, ko je na Sangradu našel mesto kupcev kokaina svoje žrtve, ki jih je prej prevaril z lažnjim kokainom. Ni pa imel mnogo časa. Takoj je moral sesti in napisati svojemu tovarišu pismo, v katerem ga poziva, naj pride na Sangrad, češ da so tu resni reflektanti za kokain. Dal mu je še točna navodila, s katerim vlakom naj se pripelje do Kranja in da ga bo tam že čakal avtomobil.

V pasti dva goljufa

Vse je šlo po načrtu. Kmalu se je pojavil na Sangradu tudi drugi lopov. Zanimivo pa je, da je ta že prinesel s seboj tudi zavoj, v njem pa zopet ni bilo kokaina, marveč — fižol.

Potem se je začela igra. Oba lopova so slekli do spodnjega perila ter ju privezali na stole. Začelo se je zasliševanje. Eden od »sodnikov« se je izdal za grofa, ki da je reflektant za kokain. Dejal je drugemu lopovu: »Aha, tudi mene ste hoteli potegniti. Zato ste prinesli mesto kokaina fižol!«

»Toda, gospod grof, — se je ta branil — saj veste, da je naš poklic tak. Mi moramo svoje delo maskirati, da ne pride na dan. To sem samo danes vzel s seboj, da preizkusim, če bo prihodnjič varno nositi s seboj kokain.«

Prvi lopov je »grof« že vse priznal. Drugi lopov pa je tajil in se hotel izvijati. To je »grof« tako razburilo, da je za trenutek res mislil, da je grof ter je ves razjarjen dejal lopovu: »Če te še nikdar ni udarila grofovska roka, te bo sedaj! Res je prisloil lopovu nekaj klobut, toda lopov sedaj na policiji sam prizna, da ga je »grof« le malo oplazil in da so bila klobute prav grofovske gentlemanske.

„Milost, milost, gospod grof!“

Okrog obeh ujetnikov je zasedalo prvaceto sodišče. Nekateri »sodniki« so bili za milejšje postopanje, drugi pa zopet za najstrožje ukrepe. Končno so se zedinili za to, da so ba ujetnika položili v postelje ter jih zvezali. Mesto okovja so jim dali okrog zapestja iz obročev od sodov narejene zanke. Razen tega so jima privezali k posteljam tudi noge. Oba ujetnika pa pravita, da sta imela hrano še čisto dobro.

Kako pa se jima je godilo, se vidi najbolje iz tega, da sta oba ujetnika ponovno zahrepenela po detektivnih in po policijski. Kadar se je približal »grof« kateremu izmed ujetnikov, je ujetnik dvignil oklenjene roke in stokal: »Milost, milost, gospod grof!«

Z zavezanimi očmi v svobodo

Končno je bilo tega cirkausa na Sangradu konec. Od vsega postopka so imeli trgovca Č., ki pa se akcije sam osebno ni udeležil, uspeh v tem, da so dobili od lopovov nazaj menico ter jo seveda takoj uničili. Ko se jim je zdelo, da so dosegli, kar so mogli, so obema lopovoma zavezali oči ter ju vodili skozi nek gozd. Na koncu gozda so ju nekajkrat zasukali, da sta izgubila orientacijo, nato so jima oči zavezali, vsak je dobil še zadaj krepek sunek in siromaka sta jo morala očvreti v smeri proti Kranju. Da bi bolj tekla in da bi se ne ozirala nazaj, so za njima še streljali z revolverji.

Uredba o prisilnih dražbah

Belgrad, 16. oktobra. AA. Ministrski svet je na temelju § 98 finančnega zakona za leto 1936/7 na predlog finančnega ministra izdal uredbo o oprostitvi taks pri prenosu nepremičnin, ki si jih prilaste denarni zavodi s prisilno dražbo.

Čl. 1. Denarnim zavodom s sedežem v kraljevini Jugoslaviji, ki jim je dovoljen odklop plačil ali sanacija ali izvenstečajna likvidacija po uredbi o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov od 23. novembra 1934 (»Službene novine« od 24. novembra 1934) kakor tudi kmetskim in drugim gospodarskim zadrugam in njihovim zvezam, ki jim je dovoljen odklop plačil ali sanacija ali izvenstečajna likvidacija po uredbi o zaščiti kmetskih kreditnih zadrug in njihovih zvez št. 81.070/V od 23. novembra 1934 (»Službene novine« od 28. novembra 1934) je dovoljena oprostitve odplačila taks po tarini številki 81 točka 3 črka B o takšah glede prenosa tistih nepremičnin, ki jih zavod kupi na sodni prisilni dražbi radi varstva svojih terjatev, ki jih je na dotičnih nepremičninah zavaroval hipotekarno.

Čl. 2. Oprostitve takse za prenos iz prejšnjega člena velja samo v tehle mejah:

1. Denarni zavod si mora prilastiti nepremičnine s prisilno dražbo pred 1. januarjem 1938 in jih mora zopet odtujiti, s prostovoljnim pravnim

poslom z odškodnino in sicer v treh letih po pravoveljanosti dražbe.

2. Prodajna cena, dosežena pri tej odtujitvi, ne sme presegati celokupnega zneska terjatev, obresti in stroškov, ki so se po sklepu izvršne oblasti vzeli za osnovo razdelitve najvišje ponudbe na dražbi.

3. Če pa doseže denarni zavod s prodajo nepremičnin, ki so bile last njegove ali več solidarnih dolžnikov, presežek nad skupnim zneskom, navedenim v točki 2 tedaj velja oprostitve iz čl. 1 te uredbe samo v toliko, v kolikor presežek ne dosega za poravnavo popolne zakonske takse za pridobitev na dražbi.

4. Če zavod v točki 1 navedenem roku tega člena odtuji s prostovoljnim pravnim poslom z odškodnino samo del na dražbi pridobljenih nepremičnin, mora za preostali del naknadno plačati prenosno takso postopni vrednosti, ki so obstajale n dan sodne dražbe.

Čl. 3. Olajšave čl. 1 velja pod pogoji v členu 2 tudi za dotične banovske in občinske takse.

Čl. 4. Ta uredba dobi obvezno moč z dnem razglasitve v »Službenih novinah« in velja tudi za vse primere, pri katerih taksa do tega dne še ni bila poravnana.

Čl. 5. Navodila, potrebna za izvedbo te uredbe bo izdal finančni minister.

častno predsedništvo v JNS. Ta odločitev častnega predsedništva pomeni istočasno tudi njegov izstop iz stranke. Danes bodo sledili Uzunoviću še nekateri člani glavnega odbora te stranke, med njimi advokat in bivši poslanec Mihajlo Živančević, bivši podpredsednik senata Jovan Altiparmaković, senator Svetozar Tomić, senator Jovan Aleksić, senator Kosta Timotijević, senator Milutin Drago- vič in še nekateri drugi.

Važno za avtomobilski in vprežni promet

Uprava policije sporoča: Železniški prelaz na Celovski cesti bo od 20. t. m. od 20. ure zvečer pa do 22. t. m. od 18. ure zaprt za vse vozovni in avtomobilski promet, ker se bo to križišče popravljalo. V tem času bo mogoče le prehod za pešce, kolesarje in tramvajске vozove.

Vozila iz Gorenjske in iz Šiške naj vozijo od stare mlitnice na Celovski cesti po Aleševčevi, Cer- netovi, Janševi, Podmilščakovi, Kobarijski cesti v Bežigradu in od tod na Tyrševo cesto.

Vozila, namenjena na Gorenjsko in v Šiško, bodo vozila po isti progi, le v obratni smeri.

Razkrajanie ostankov JNS

Belgrad, 17. okt. m. Razkrajanie ostankov nek- kaj vsemogočnega JNS je začelo dobivati vedno huj- še oblike. Včeraj je Uzunović pismeno obvestil predsednika stranke Pera Živkovića, da odlaga

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sobota 17. oktobra: Margareta.
Jutri, nedelja 18. oktobra: Luka ev.
Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyr-
seva cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62;
mr. Gartus, Moste.

*
»Živi izvirje« bo naslov izvirnemu leposlovne-
mu delu, ki izide v decembru in ga je spisal Iv.
Matičič. Delo je široko zasnovano in je v njem
živo podana bit in rast našega rodu od pokojne
davnine do burne današnjosti, od pradedov do
vnuka, torej naš strnjeno zaokrožen historijat ter
pust mladega rodu viharnemu novemu času. —
Knjiga bo obsegala okrog 400 strani in stane v
prednaročni 50 Din broš. 60 Din vez. Pozneje bo
seveda običajno dražja. Na knjigo opozarjamo zla-
sti javne, zasebne in društvene knjižnice in čital-
nice. Naroča se pri Založbi knjige »Živi izvirje«.
Ljubljana, Marmontova ul. 11. Prospekti na raz-
polago.

Večerni trgovski tečaj na Christoforovem učnem
zavodu, Domobranska 15, prične 19. oktobra. Pouk
vseh pisarniških poslov, knjigovodstva, korespon-
denca, trgovstva, stenografije, strojepljiva, nem-
ščine itd. Solnina 100 Din za vse predmete. Poja-
nila, vpisovanje dnevno tudi zvečer do 7. ure.

VAZNO OPOZORILO! Mestno poglavarstvo
Ljubljane opozarja, da so upravičeni pobirati
prostovoljno socialno davčino na sebe in usluž-
benec samo pooblaščenici, ki imajo s seboj posebno
legitimacijo. Za vsako plačilo mora nabiralec dati
uradno potrdilo. Nikdo naj ne izroča denarja, ne
da bi zahteval potrdilo, ki mora imeti uradno
štampiljko. Mestno poglavarstvo opozarja, da so-
cialni urad nikogar ne telefonirno opozoril, da bo
poslal k njemu nabiralec in tega tudi v bodoče ne
bo delal. Ako bi prišel kdo po denar in ne imel
uradne legitimacije in uradnih potrdil, naj ga
stranka takoj izroči stražniku.

Nadaljevalni tečaj esperanta za vse esperan-
tiste iz Ljubljane bo otvoril »Klub esperantistov«
v Ljubljani v ponedeljek, dne 19. oktobra t. l.
ob 20. — Tečaj se bo vršil enkrat tedensko po
1½ ure v klubovem lokalu na Cankarjevem na-
brežju 7-1. Zglasite se zatorej zanesljivo v pone-
deljek v klubovem lokalu, kjer boste dobili vsa
nadaljnja navodila in pojasnila. — Odbor Kluba
esperantistov, Ljubljana.

Razstava češkoslovaške povojne knjige, ki jo
pripravlja akademski odsek Jugoslovansko-češko-
slovaške lige v Ljubljani ob sodelovanju glavnega
odborja Jugoslov.-češkosl. lige, komiteja naših knji-
ževnih strokovnjakov in posebnega v ta namen
sestavljenega odbora pri Slovenskem učstvu v
Pragi, bo otvorjena v Trgovskem domu od 29. ok-
tobra do 9. novembra t. l. Na razstavi bomo imeli
priliko videti izbor čeških in slovaških sodobnih
leposlovnih ter znanstvenih knjig. Vsebovala bo
tudi oddelke bibliofilskega tiska, muzikalij, zbir-
ko ekslibrisov ter obilo fotografiranih in statistič-
nega materiala. Razstavi bo prideljen poseben
odelek vzajemnih prevodov ter kotiček vzajem-
nih slikov. Na razstavi so predvidena številna
kratka predavanja in dnevno ob določenih urah
strokovno vodstvo. Čas razstave — »Češkoslovaški
ljubljanec« — bo posvečen posebnim pažnji
češkoslovaških kulturnih pojavov in upati je, da
se bo v ta okvir včlenilo tudi sodelovanje obeh
naših narodnih gledališč. — Na razstavo bodo or-
ganizirale J.č. lige iz dravske banovine tudi po-
sebe ekskurzije.

Kako organizmi nadomeščajo izgubljene dele
I. in II. Prvi del obravnava regeneracijo kot splo-
šen biološki pojav in zakonitosti, ki se pri tem
pojavi pri rastlinah ter nižjih živalih Razlike
med rastlinami in živalmi. Praktična uporabljivost
pojave (okulacija). — Drugi del govori o regene-
raciji pri višjih živalih in o regeneraciji kot znan-
stveni metodi. — Pri predavanju se bo predavatelj
oziral v prvi vrsti na dela domačih znanstvenikov
na tem polju. Predavanje je obenem nekaka sploš-
na biološka priprava za predavanje primarija dr.
B. Lavriča o transplantaciji tkiva pri človeku, ki
se bo vršilo 3. nov. t. l. — Barvne slike.
I. del 20. oktobra, II. del 27. oktobra ob 20. v
dvorani Delavske zbornice.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 17. oktobra: Konjeniška patrola. Red A.
Nedelja, 18. oktobra: Ob 15. Mladi gospod šef.
Izven. Znižane cene. — Ob 20. Florentinski
slamnik. Izven.

Ponedeljek, 19. oktobra: Tudi Lela bo nosila klo-
buk... Red B.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 17. oktobra: Vesela vdova. Izven. Znižane
cene.

Nedelja, 18. oktobra: Ples v maskah. Premierski
abonma.

Ponedeljek, 19. oktobra: Zaprt.

Mariborsko gledališče

Petek, 16. oktobra: Zaprt.

Sobota, 17. oktobra ob 20. uri: »Pohujšanje v
dolini šentflorjanski« Red A.

Nedelja, 18. oktobra ob 15. uri: »Zorka«
Ob 20. uri: »Prva legija«.

V soboto zvečer ponovi gledališče »Pohuj-
šanje v dolini šentflorjanski«, imenito Cankar-
jevo farsko, ki je letos v novi zasedbi in v svoje-
vrstni režiji in inscenaciji dosegla zelo velik
uspeh. Predstava bo za red A.

Prva popoldanska predstava letošnje sezo-
ne bo to nedeljo ob 15. uri. To bo uprizoritev ve-
seloigrice češkega dramatika O. Minka »Zorka«,
ki je namenjena predvsem zabavi in ta svoj na-
men dobro izpolnjuje.

V nedeljo zvečer ponove močno in prav-
učinkovito dram o izjuznega življenja »Prva
legija«.

Nova pevka Jelka Iglčeva nastopi prvič v
Kalmanovi operi »Ciganski prima«, ki jo upri-
zore za otvoritev operne sezone ter v režiji in
koreografiji A. Horstovića prihodni teden.

Maribor

SSK Maraton. Atletci, ki nastopijo jutri na ni-
lingu SK Železničarja ter nimajo dresov, naj se
javijo danes na Livadi med 17. in 18. uro

Rezervne častniki vabi mariborski podod-
bor UROIR, da se že sedaj prijavijo v smučar-
ske tečaje, ki se bodo vršili za začetnike in mani
izvežbane, čim bo padel primeren sneg

Na zagrebški velesejem bodo vozili avtokari
mesnega avtobusnega podjetja prihodni teden,
in sicer prvič v sredo 21. t. m. in v nedeljo 25.
t. m. Voznina 100 Din sem in tja.

Koncert sodobne klavirske glasbe v Pragi:

Uspeh Sl. Osterca in B. Papandopula

»Přítomnost« (sedanjost), društvo za sodobno
glasbo v Pragi, je priredilo v četrtek, dne 8. okto-
bra t. l., koncert sodobne klavirske glasbe v dvo-
jni Umelečké Besede. Na sporedu so bili: Jugo-
slovana Slavko Osterca in Boris Papandopula, Slo-
vaka Evžen Suchon in Aleksander Moyzes, Sovjeti
H. Eisler, J. Krein in A. Mihajlov, Poljak K. Szy-
manowski, Francoz M. Ravel ter Italijan M. Castel-
nuovo-Tedesco. Obširni spored je izvajala tudi v
inozemstvu znana mlada pianistka Liza Fuchsová.
Izvedba sporeda je kazala visoko stopnjo iz-
vajalne tehnike, katero je nadarjena izvajalka upo-
rabljala v veliki meri kot odgovarjajoče izrazno
sredstvo. Kot važno dejstvo moramo omeniti, da se
je pianistka posvetila predvsem podajanju sodob-
ne glasbe. Fuchsová je učenka klavirskega peda-
goga Viléma Kurza, ki je bil glasbeni vzgojitelj tu-
di nekaterim slovenskim pianistom. (Kurz je bil
letos izbran za rektorja državnega konservatorija
v Pragi.)

Izmed skladb moramo omeniti »Baladno suite«
Slovaka E. Suchona. Slovenska glasbena tradicija je
kratka in zato nas vsi njeni pojavi zanimajo. Su-
chon kaže svojstvenost izražanja, ki ga dosega z
dokaj razvitimi tehničnimi sredstvi, ki nas po iz-
voru spominjajo njegove domovine. Manj ustalje-
nosti je dal čutili njegov sorojak A. Moyzes. Sov-
jetski skladatelj so zvesto sledili ruski petki in
njenim naslednikom. Romana Pavel in Casteln-
ovo-Tedesco sta bila zastopana po skladbah, ki

sta očiten naslov na današnje plesno glasbo in sta
tako označila okolje, ki mu pripadajo. Poljak Szy-
manowski nam je znova potrdil dobro obvladanje
svojege sloga, ki pa ne more biti merilo naši dobi.

Naš skladatelj S. Osterca je bil prikazan po
svojih »Aforizmih«, ki so nastali v letošnjem letu.
»Aforizmi« so vrsta 5 kratkih skladb v tridelni
pesemski obliki s kodo (Marcia — Moderato —
Allegro — Moderato — Allegro vivace). Po svoji
umerjenosti, ki se je izogibala učinkarskih sred-
stev, so našli odgovarjajoč odmev pri poslušalcih.
Skopo izbrana izrazna sredstva so povzročila, da je
skladba jasno izstopala iz ostalega sporeda. Delo
je pričalo, da se skladatelj ne opaja z zvočnimi
čutnostmi, temveč hoče le z nekoliko izrazi pove-
dati svojo misel in tako odvrniti poslušalca od ob-
ičajnega predavanja čustvom.

V očitnem nasprotju z Ostercem je bil B. Pa-
pandopula. Njegova »Igra« (Scherzo fantastiko) iz
l. 1932 se naslanja na folklorni ples. Skladatelj je
izboren pianist in tako je delo na višku, iz česar
je sledil tudi uspeh pri občinstvu.

Ves spored je hotel pokazati razna stremle-
nja današnje glasbe, katere zastopniki pa se ne
posvečajo v taki meri klavirju, kot se je godilo v
nekaterih preteklih dobah. Zato ne moremo iz
te produkcije sklepati, katera oblika bo najznačil-
nejša nosiljica neposredne bodočnosti.

H. R. Praga.

V šolah je povprečno 10% zaostalih otrok

Mladino v športne vrste

Če imate pred seboj razred dijakov, najдете
vselej več kot 10 odstotkov dečkov, ki so skrajno
neokretni, brez vsakega čuta za gibanje, navadno
izredno rejeni, leni in v športnem oziru strahopetni.
Vsaka malenkost jih preplaši, bojijo se vsega, kar
je tovarišem v veselje in zabavo. To so dečki, ki
so glede telesne vzgoje zanemarjeni.

Kljub trudu in znoju so v svoji neokretnosti
tovarišem v zasmeh in zabavo, učitelju pa v skrb
in nadlego. To so otroci, ki že davno niso več
otroci, ki se niso nikdar igrali, ki bodo ostali mrki,
v svojem značaju nekako težki, ki so in bodo v
lahkomiselni dijaški družbi vselej prezirani.

To je zlo, zlasti ker nimamo v mislih dedno
obremenjenih in onih, ki so zaostali zaradi bolezni,
temveč mislimo le na nerazvite, ki so v najusod-
nejših letih rasti trpeli pomanjkanje igre in športal

»Moj sin sedi od kosila do večerje pri
knjigah...«

Še vedno je mnogo takih staršev, ki pozabljajo,
da je otrokova telesnost navezana na gotovo na-
gane in potrebe po igri in gibanju. »Moj
sin sedi od kosila do večerje pri knjigah,« take
izjave niso redkosti — zdi se, da je večino sedenja
še vedno moderna bolezen. Ko sem telesno za-
ostale dečke izpraševal, če so že bili kdaj na
Sv. Katarini ali na Savi, če so že kdaj igrali no-

gomet, če znajo plavati ali veslati, sem dobil kar
redno odgovor »ne«.

Nastane vprašanje, kdo je kriv, da so gotovi
otroci zaposeljeni in nesposobni? Če se je od
rojstva zdrav otrok pokvaril, mora biti tudi temu
nekje vzrok! Krivi so starši, odnosno njihova ne-
vednost in brezbržnost. Morda so otrokom prepo-
vedovali igre, morda so jih v prevelikih skrbih
pred kvarnim vplivom ulice zadrževali v sobah
in jih varovali pri sebi kakor zaklad v blagaj-
nah...

Kdor hoče vzgajati, in to je dolžnost staršev,
mora vsaj v glavnem poznati zakone otrokovega
duševnega in telesnega razvoja. Eden teh zakonov
je, da se krepijo le oni otroci, ki telesno delajo,
ki se igrajo ali sicer vadijo v športih. Otroci pa,
ki iz kakršnihkoli ozirov večino časa presedijo ali
preležajo, ostanejo slabotni.

Volja Starševnika je, da se vsako človeško
bitje razvija k vsestranski popolnosti in lepoti. Ta
volja se razodeva tudi v nagonih, ki tvorijo bistvo
otroške narave. Da bi se otroci tudi telesno raz-
vijali, to je njihova življenjska potreba, enako
važna kakor hrana. Če bi starši vsaj malo več
pozornosti posvečali mladinskim telesnim vajam,
tedaj je gotovo, da bi se velik odstotek telesno
nesposobnih in zato nesrečnih otrok vidno zmanj-
šal.

-sga.

Današnji živilski trg

Ljubljane, 19. oktobra.

Kakor vse dni v tednu, posebno še v sredo,
ki je poleg sobote tudi tržni dan, je bil današnji
živilski trg tako napolnjen, da je skoro zmanjkalo
prostora.

Na večeršnjem ribjem trgu je bila precejšnja
izbira rib, vendar kupčija ni bila bogve kako
dobra, ker je bilo še okrog polдне na stojnicah
precej rib. Cene pa so bile takele: postripi po
40 Din kg, tuna 22 Din, skuši po 20 Din, riboni
so veljali 32 Din, borboni 36 Din, lignje po 32 Din,
sardelice 14 Din in ščke 16 Din. Poleg tega pa
je bilo precej drugih sladkovodnih rib, vendar
njih ni bilo velikega povpraševanja.

Na živilskem trgu pa je opaziti, kako v zad-
njih dneh naraščajo cene. Jabolka se dobe že od
3 Din naprej in so jih kmetice prinesle precej
jerbasov in košev. Hruške so od 3,50 pa do 7 Din
ali celo 8 Din kg. Češnje veljajo 4 do 6 Din, bre-
skve, ki pa jih je zelo malo, so 10 Din, kostanj

Negnojena zemlja strda

Zemlja je kakor živo bitje — žejna in lačna.
Napaja jo dež, hrano ji pa moramo dati v obliki
gnojil. Glevski gnoj je sicer dobra hrana, vendar
pa ne vsebuje vseh hranilnih snovi v zadostni
meri. Predvsem ima premalo fosforne kisline, ki
je poleg kalija, dušika in apna neobhodno potreb-
na za dober razvoj vseh rastlin. Rastlinstvo rabi
fosforno kislino zlasti za tvorbo beljakovin; žival-
sko telo, ki sprejme fosforno kislino iz rastlin, pa
jo rabi za zgradbo svojega okostja. Ravnotako je
fosforna kislina tudi za človeški organizem naj-
večje važnosti.

Ako se človek dobro hrani in če ima krepko
telo, potem je bolj odporen proti vsem boleznim,
zlasti nalezljivim boleznim, ki jih povzročajo raz-
ne škodljive mikrobe. Isto velja tudi za vse rast-
line, ker so le-te v dobro rejenem stanju bolj od-
porne proti vremenskim neprivetom in vsem škod-
ljivcem, zlasti proti nevarni peronospori, ki uni-
čuje vsako leto milijonske vrednosti v naših vino-
gradih in hmeljskih nasadih.

Zaradi splošnega pomanjkanja fosforne kisline
v naših tleh jo moramo izstradani zemlji dati v
obliki fosfornih umetnih gnojil. Kot umni in šted-
ljivi gospodarji bomo seveda uporabili ono fosforno
gnojilo, ki je najcenejše in najprimernejše za našo
zemljo. Tem pogojem odgovarja fosfatna žlindra,
ker vsebuje ne samo zadosti fosforne kisline, tem-
več tudi precej apna in nekaj joda, katere snovi
hranijo in okrepevajo rastline.

Fosfatna žlindra je odlično sredstvo
za gnojenje vseh kultur. Na travnikih pospešuje
razvoj žilnih trav in na beljakovinah bogate de-
teljice. Ravnotako se je fosfatna žlindra izvrstno
obnesla pri hmelju, vinski trti in sadnem drevju,
tudi pri okopavinah in žitaricah je fosfatna žlindra
pokazala pravi zadovoljive uspehe.

Uporaba fosfatne žlindre je priporočljiva tudi
zaradi ugodne cene, saj je za polovico cenejša kot
tomaževa žlindra in za tretjino cenejša kot rudni
superfosfat. To gnojilo je zelo prikladno tudi za-
radu dejstva, da se pri trosenju ne praši in se
lahko pomeša s kalijevo soljo in apnenim dušikom.

Vsi kmetovalci, hmeljarji, sadjarji in vino-
gradniki, ki so že gnojili s fosfatno žlindro, zelo
hvalijo to gnojilo zaradi nizke cene, dobrega učin-
ka in lahke uporabe. Napravite tudi vi se v
jeseni gnojilni poskus s fosfatno žlindro, ki se dobi
pri kmetijskih zadrugah in pri vseh večjih trgo-
vih, ki se bavijo s prodajo kmetijskih potrebščin.

velja merica 2,50, kilogram pa 4 ali 5 Din. Orehi
jederca po 24 Din kg. Grozdje: izabela po 3 Din,
hamburčan po 7 ali 8 Din, belokranjčan po 5 Din,
haločan in ljutomerčan po 6 do 7 Din kg. Veliko
je bilo gob in je tudi povpraševanje po njih pre-
cejšnje. Jurčki so po 5 Din merica ali skoro 20 Din
kilogram. Čenešje pa so prosenke, 1 Din merica,
čebularji 2 Din, lisčke 2 Din, mavrahi leto tako.
Zanimanje je veliko za sive, pa jih menda ne
bodo smeli nositi na trg. Opazili je bilo tudi že
prav dober dren, ki so ga prodajali po 1,50 Din,
ki ga rabijo za vkuhanje.

Na živilskem trgu je tudi veliko zelenjave.

Krompir velja 1 Din, paradižniki pa 5 Din.
Zelo pa so se dvignile cene na perutinskem
trgu. Jajčka so že po 1 Din komad, le prav drobna
po 75 par. Piščanci se dobe od 25 Din navzdol.
Nekaj je bilo tudi puranov in zajcev.

Na Sv. Petra nasipu pa je med tednom veliko
krompirja, ki ga prodajajo kar po več deset kg.
Veliko je tudi drv, ki jih ljubljancani prav pridno
kupujejo, ker čutimo vsi, da se približuje zima.

Razpis nagrad

Uprava Radiofonske oddaje postaja v Ljub-
ljani razpisuje tri nagrade v višini 1000, 600 in 400
dinarijev za izvirne, še ne izdane skladbe pod
sledječimi pogoji:

1. Skladbe naj temeljijo zlasti na slovenski
narodni pesni bodisi v obliki polpuritve, vartice,
parafraz ali tudi v kateri izmed plesnih oblik.
2. Trajajo naj najmanj 15 minut.
3. Prirejene naj bodo za salonski orkester v
slednji zasedbi: Violina I, II (tožir, oblagel), viola,
cello, kontrabas, flauta, oboa, en klarnet, ena
trobenta, ena pozavna, harmonija, klavir, folkala.
4. Predložene partiture morajo biti jasno čit-
ljive napisane, brez pogrčkov.
5. Partituri mora biti priložen lepo jasno in
brezhibno pisan orkestralni material.
6. Skladbe, ki bi ne odgovarjale zahtevam
točk 4, 5, bomo vrnili neocene.
7. Priporočamo, da skladatelj v skladbah pol-
puritjskih oblik po možnosti zabeleži tudi pevski
part (solo, dvospev, trospev ali četverspev, za
moške, ženske ali mešane glasove).
8. Zadnji rok za vlaganje je 5. januarja 1937
s partituro in glasovi.
9. Vsakemu izvodu naj bo priloženo geslo v
zapečateni kuverti.
10. Po dogovoru povrnemo stroške za pre-
pis.

1. Poleg nagrad obstoji tudi možnost od-
kupa.
Prav tako razpisuje tri nagrade v višini 1000,
600 in 400 Din za izvirne slovenske zvočne igre.
Trajajo naj od pol do ene ure. Prednost ima-
jo dela pisana v poljudnem in po možnosti narod-
nem slogu.

Vsa nagrajena dela bo postaja odkupila po
običajni ceni.

Rokopise je treba poslati pod psevdonimom
najkasneje do 5. januarja 1937 na naslov: Radio-
fonska oddaja postaja v Ljubljani, Bleweisova
cesta 54.

Potni stroški davčnih uslužbencev

Belgrad, 16. oktobra. AA. Z odlokom finan-
nega ministra je razveljavljen pravilnik o odmeri
in plačevanju potnega pavšala za uslužbence
davčnih uprav od 5. julija 1933. Potni stroški
uslužbencev davčnih uprav se bodo v prihodnje
izplačevali po uredbi o potnih in selivnih stro-
ških od 12. decembra 1931.

ZAGREBACKI ZBOR

XXVI. MEDNARODNI VELIKI SEJEM UZORCEV

17.—26. X. 1936

Običajni popust na železnih in parobrodih
z vnapre nabavljenimi legitimacijami
od 12.—31. X.

Od tu in tam

Včeraj profi večer se je sestalo članstvo iz-
vršnega odbora SDS v Zagrebu. Preko 60 Pri-
bičevičev veljakov je prišlo na sestanek. Pred
pričetkom so obiskali nekateri vidnejši člani SDS
dr. Vladka Mačka, ki jim je obljubil, da bo v ne-
deljo dopoldne govoril na komemoraciji za po-
kojnim Sv. Pribečevičem.

Srbijanski del združene opozicije so začeli
nadaljevati razgovore za enoten nastop. Sestali
so se Ljuba Davidović, Joca Jovanović in Miša Tri-
funović. Sklenili so nadaljevati razgovore z dr.
Mačkom, ki so jih do sedaj vodili dr. Gavrilović,
Božidar Vlačić in Miša Trifunović.

Nikola Uzunović, častni predsednik JNS, se
je posvobodil od svoje ljubljene sranke, kajti včeraj
je podal ostavko na svojo čast. Tako so se po-
dili glasovi o pokanju v JNS in nezadovoljstvu
nekaterih s sprejemom levih. »Jutro« je vztrajno
zanikavalo take vesti in se hudovalo nad obre-
kovalci koliko zaslužne in tako vzorne JNS. Da-
nes mora pa že samo javljati, da se je častni
predsednik odpovedal svoji časti, ker bi morda
ne mogel izvrševati svoje naloge. Istočasno pa
je bila JNS tudi deložirana iz palače »Devanhe«,
ki je lasti dosežanega častnega predsednika.
Zgledi vlečejo, zahreščalo bo v JNS še nekajkrat.

JNS ne bo glasovala za skupnega kandidata
opozicije pri volitvah za predsednika skupščine,
kajti zahteva, da se skupni opozicijski kandidat
vzame iz vrst JNS. Mirko Komnenović, član ra-
dikalnega glavnega odbora, pa najbrž tudi ne bi
bil zadovoljen, da bi mu kot skupnemu kandidatu
opozicije JNS poklanjala glasove. Zlasti pa še
zato ne, ker tudi z vsemi glasovi opozicije ne
more zasesti predsedniškega stolčka. Zakaj bi
se potem z njimi za bodočnost umazal.

Vihar protestov in življev so odnesli iz Ko-
toribe v Medjimurju Jevtičeve oprede, ko so tam
priredili shod. Menda so pozabili ti ljudje, da Je-
vitič ni več, ali pa so se zmotili in gledali v
koledar iz prvih mesecev lanskega leta.

Danes dopoldne so v Zagrebu odprli zagreb-
ški velesejem. Za vlado je prisostvoval trgovinski
minister dr. Milan Vrbanič. Kakor znano, se na-
haja zagrebški velesejem na novem prostoru, kjer
so zgradili tudi vse paviljone na novo.

Jugoslovanska lakoatletska zveza preživlja
novo krizo, kajti odborniki, ki so bili komaj iz-
voljeni, povrsti odstopajo. Poleg nekaterih Zagreb-
čanov so podali svoje ostavke tudi odborniki slo-
venskih klubov Kermayner za Planino, Venuti za
mariborskega Železničarja in dr. Jettmer za
mariborski Rapid. Vsi se strinjajo z zahtevu, naj
se v 14 dneh skliče nov občni zbor, vendar pa
uprava tolači pravila po svoje in pravi, da to
ni nujno, niti zahteva pravil.

Tramvajska stavka v Zagrebu se je nenadoma
zaostila. Pogajanja so se razbila, kajti uslužbeni
kakor Mestna hranilnica niso hoteli odstopiti od
svojih zahtev. Podjetje pravi, da bi zadovoljitev
uslužbenških zahtev pomenila tako obremenitev
podjetja, da se postavlja obstoj tramvaja sploh na
kocko. Delavstvo pa zahteva, da se jim zvišajo
mezdje toliko, kolikor imajo njihovi belgajski
stanovski tovariši. Uslužbeni so poslali v Bel-
grad k predsedniku vlade posebno deputacijo, ki
mu naj obrazloži težko njihovo delo in majhne
zaslužke.

V Kerestinskem procesu so bili včeraj zasli-
šani štirje, ki pa niso mogli bistveno ne obreme-
niti niti razbremeniti glavnih obtožencev.

Na zagrebški policiji zborejo anketa za regu-
liranje cestnega prometa. Po policijskih statistikah
so ugotovili, da so otroci največkrat žrtve pro-
metnih nesreč. Zaradi tega so sklenili, da bodo
postavili na ceste, ki vodijo mimo šol posebna
varnostna opozorila za avtomobiliste. Dalje bodo
postavili pred šolska poslopja ograje. Enako bodo
zavarovali tudi varnost ljudi, ki hodijo v kinema-
tografe, pa se največkrat stiskajo vsi pred po-
slopjem kina. Na take odredbe bodo tuje avto-
mobiliste opozarjali pri mitnicah, zraven pa jim
bodo predložili vselej načrte mesta, v katerih bo
točno načrtano, kje so hoteli in kje garaže za
avtomobile.

V Vojvodini se je pojavilo gibanje tamkajšnjih
zavarovancev Feniksa, ki zahtevajo, da se Feniks
v Jugoslaviji, likvidira. Največje pritožbe teh za-
varovancev lete na upravo in visoke plače urad-
nikov, ki uničujejo zavod. Najbrže drže ti očitki
tudi za ostale Feniksove podružnice v Jugoslaviji
tako tudi za Ljubljano. Treba pa je pripomniti, da
so zvrhane mere dobrot deležni le visoki vrhovi.

V Crenki pri Kuli v Vojvodini bodo te dni
na dražbi prodali židovsko molitnico. Dogodek
sam je zanimiv, pa se da razlagati s tem, da so
se skoro vsi židje iz kraja izselili, za vzdrževanje
poslopja je bil tako zmanjkalo denarja.

</

Razvoj šahovske igre in nameravane nove spremembe

Boj za 64 polj na deski

Šah - igra mislecev

Tudi pri nas ne osvaja šahovska igra več samo prav redkih poedincev, ki tako radi presede dolge ure za črnbelo desko s 64 polji, ampak je dobila svoje prijatelje v številnih ljudeh, brez razlike stanu. Privezela je nase gosposkega in preprostega človeka in v vsakem vzbudila zadovoljstvo posebne vrste, tem večje, čim bolj je kdo pridr v globine njene vsebine. Marsikomu se zdi ta igra dolgočasna, komur tudi celo zabijanje časa po nepotrebnem, za prazen nič. Vendar pa mora imeti nekaj v sebi tudi to na videz tako brezplodno posejanje za pisanimi šahovskimi polji, saj ta igra ni od danes ali od včera in tudi ni puhlo premikanje mrtvih figur in igranje take vrste, kakor je n. p. igranje otroka s kamenčki, ki se naslaja nad tem, da jih lahko premetava sem in tje, kakor hoče. Ne, to je igra, ki v njej najde zaščeno nemirom in neotlažljivi duh velikih mislecev, ki ji tudi še niso prišli do dna, da bi jo razumeli do vseh njenih podrobnosti tako, da bi lahko rekli, da so postali popolni gospodari teh borih 64 polj. Vsa globina šahovske igre kaže, da je ni mogel ustvariti niti najbolj izklesani duh enega misleca, pač pa da zgodovina njenega razvoja teče preko dolгих stoletij. V teh stoletjih so se neprestano izpreminjale pravile te igre, kdo pa je prvi igral šah, pa ne bo zlepa lahko ugotoviti. Ta duhovita igra torej ni delo enega človeka, pač pa plod dolge razvojne dobe. Lepo bi bilo seveda ugotoviti, kakšna je bila ta igra takrat, ko so jo prvi začeli igrati, pravijo, da tam nekje v Perziji, od koder je prinesla tudi svoje ime »šah«, kar bi se po naše reklo »kralj«. Pri nobeni drugi igri ne obstoji tako posrečeno soglasje med težavami, ki jih dajejo neštete kombinacije teh šahovskih figur na različnih poljih iskajočemu človeškemu razumu in med vedno bistrejšim razumu samem, ki še vedno naletava na nepremagljive ovire in ne more prodrati do konca v bistvo kraljevske igre.

Revolucijo na šahovsko desko?

Rekli smo, da je šahovska igra dobila ono obliko, ki jo ima danes, v teku razvoja dolgih stoletij. V 15. stoletju vidimo to igro skoro popolnoma takšno, kakor danes, veljalo je le še nekaj drugačnih pravil, ki so se šele pozneje nadomestila z onimi, ki do vseh podrobnosti veljajo tudi danes. Takrat je n. p. nastala tudi tako imenovana »rochada«, al. dalje zamenjava pešca, ki ga igralec pripelje do konca, z drugo figuro.

Šele pred dobrimi sto leti je nastalo nekako zatišje, kar se tiče spreminjanja starih šahovskih pravil in postavljanja novih. Zelo pogosto se šahisti sprašujejo, če morda ne bodo pri tej plemeniti igri nastopile še kakšne spremembe v pravilih, ali pa je dosegla že najvišjo stopnjo svoje izpopolnitve, tako da bi vsaka nadaljnja sprememba bila že kar odveč in bi morda celo motila lepo harmonijo ob vsaki razporedbi figur na poljih. Lahko se reče, da ni nikoli manjkalo predlogov, da se ta igra izpopolni. Med temi predlogi so bili tudi najbolj radikalni, ki bi morda prinesli pravo revolucijo na šahovsko desko. Nekateri predlagajo,

da je treba spremeniti samo figure, drugi jim hočejo dati čisto druge polje, po katerih bi se smele premikati. Te svoje zahteve utemeljujejo s tem, da danes že obstoji nevarnost, da bo vsaj v do glednem času postala ta igra sploh nezanimiva, ker bo že tako popolna, da bo vsakemu, razmerno izvežbanemu igralcu v vsakem primeru, če se bo le držal v začetku, v otvoritvi igre do sedaj znanih najboljših potez, mogoče doseči remis. Nobene prave borbenosti, pravijo, ne bo več v šahovski igri.

Prerok Capablanca

Celo slavni Capablanca se je pred desetimi leti izrazil zelo resno, da se bo zaradi vedno boljšega poznanja otvoritev in končnic v partiji ta znanost toliko izpopolnila, da kmalu ne bo mogoče nobene partije več dobiti, ampak se bo moral zaradi tako teoretično pravilnega igranja vsak, še tako genialen igralec zadovoljiti z remisom. Taka preroka izjave tako odličnega šahista, kakor je Capablanca, je bila voda na mlin vsem tistim, ki so se kdaj zavzemali za to, da se način igranja in pravila šahovske igre spremenijo.

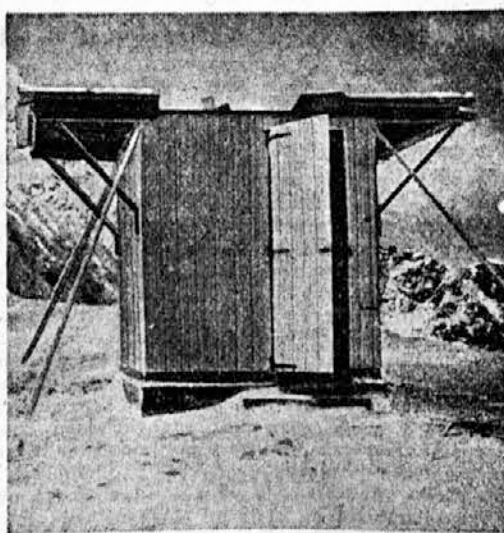
Da bi zaradi vedno boljšega poznanja posameznih otvoritev in preciznega igranja končnic morala šahovska igra »umreti v remis«, to trditve pobija berlinski šahist Czach na ta način, da pravi, da pride dostikrat do neodločne partije tudi zaradi tega, ker posameznemu igralcu manjka volje do boja in zmage, v težkih in zapletenih pa večini tudi ne mara tvegati in že od vsega početka ne misli ničesar drugega, kakor to, kako bo dosegel remis.

„Smrt v remisu“ ne grozi

To torej ni nikakšno preveliko znanje šaha, pač pa le bolj strah pred porazom. Da so napovedovalci šahovske »smrti v remis« v zmoti, dokazujejo tudi statistični podatki, koliko je bilo neodločenih partij na posameznih svetovnih turnirjih, kjer so res sodelovale vse svetovne veličine v šahu. Pri vsaki partiji je verjetnost, da bo končala z remisom, ena tretjina, kajti mogoče je samo troje: Ali dobi igra beli ali črni ali pa konča z remisom. Šele tedaj torej lahko rečemo, da obstoji nevarnost, da se bo šahovska igra vtopila v remis, kadar se bo število neodločenih partij povzpelo nad 33 odstotkov, in da ne bo padla nikdar več pod to število. Statistični podatki, ki so jih dali najmočnejši turnirji od leta 1902 do letos pa kažejo, da število remisov ne raste stalno, pač pa nekako niha okoli 33 procentov. Vidimo tudi pri teh podatkih, da ravno tako, kakor leta 1902, končuje tudi danes okrogla tretjina partij neodločeno in da so šahovske veličine od nepremagljivosti nič manj daleč proč, kakor so bili najboljši šahisti v prvih letih stoletja.

Remis - nujno zlo

Zaradi tega se zdi, da ni prav nobenega povišja za to, da bi se kakorkoli spremenila šahovska pravila s tem namenom, da se omeji število neod-



Astronomska opazovalnica na vrhu Hafelekarkja blizu Inomosta v nadmorski višini 2300 m. To je druga najvišja tovrstna opazovalnica v Evropi.

ločenih partij. Mnogo bolj zanimivo je vsekakor vprašanje, če pri normalnem igranju mora res biti celih 33 odstotkov remisov, in če morda le ni mogoče brez spremembe pravil in igranja znižati to število čim bolj. Dosedaj vse kaže, da je neodločena partija neko nujno zlo, ki včasih res mora slediti. Vzrok, zakaj tolikokrat do tega pride, je pa gotovo mnogo prej iskati v igralcu samem ali zaradi njegove nesposobnosti, da bi dosegel več kakor pol točke, kajti njegovo igranje je nekako preveč mehko in neodločno ali pa — kar se tudi zelo pogosto zgodi — zaradi strahu in nezaupanja vase, da bi partijo, čeprav je na videz zelo zapletena, odločil v svojo korist. Kdor doseže remis, ta prav za prav ni dosegel svojega namena, kajti cili šahovske igre je ta, da nasprotniku zajame kralja. Z remisom pa ta cilj še ni dosežen. Osvojitvi nasprotnikovega kralja, to je, zmagati, pa je tudi velika zahteva, ki ji ni mogoče kar tako lahko zadostiti, saj dostikrat ta cilj sploh ni dosegljiv. Če hoče ubiti nasprotnikovega kralja, namreč ne zadostuje že samo to, da imaš res materialno premoč na deski, pač pa mora biti ta premoč dostikrat precejšnja, če ne, sploh ne more voditi k zmagi.

V prejšnji razvojni dobi šahovske igre, je bilo še težje doseči zmago. K temu je pripomoglo tudi prejšnje

igranje po arabskih pravilih

Kraljica, ki je danes najmočnejša figura na šahovski deski, je imela tedaj čisto drugačno vlogo, moč in pot, po kateri je smela. Bila je ravno obratno kakor danes, najbolj nepomembna figura. Tudi tekači, čeprav ne v toliki meri, kakor kraljica, so bili skoro brez moči. Veljalo je tudi, da nisi mogel zamenjati kmata, ko si ga pripeljal do konca, do osmega polja, v katerokoli poljubno figuro. V splošnem je bila moč nekdanjih figur mnogo manjša. Mnogo pomembnejši, kakor danes, pa je bil kralj sam. Koga matirali, je bilo izredno težko, ker se je le redkokdaj zgodilo, da je imel igralec tolikšno premoč, da je nasprotnika reš premagal. Tako si tudi lahko razlagamo, kako to, da so v srednjem veku imeli pri tej igri tri vrste zmag, namreč: »zmago z matom«, ki je veljala za prav posebno čast igralca, »zmago s patom« in »zmago z oropanjem vseh figur«. Ta zadnja zmaga je nastopila tedaj, ko je nasprotnikov kralj ostal brez vsake druge figure na deski.

Vnet zagovornik zahtev, da se uvedejo zopet ta srednjeveška pravila na šahovsko desko, je

tudi vele mojster Lasker

Kakšna sprememba bi nastala, če bi se uvedla ta stara pravila, si lahko predstavlja le tisti, ki se je že precej poglobil v šahovski igri, ki sedaj velja absolutno za take, ki jih ni mogoče dobiti, torej za remis, tudi če jih študirajo še tako veliki mojstri v današnjem šahovskem svetu, bi se po novo vpeljanih pravilih še izplačalo igrati naprej, ker gotovo obstoji velika možnost, da igralec doseže vsaj eno od treh navedenih zmag. Odlični šahisti so tudi prepričani, da bi s temi srednjeveškimi pravili globoko padlo število neodločenih partij, kar je v resnici tudi želja vseh, ki radi zmagujejo.

Belemu še prednost?

Toda, pri tem pa je treba upoštevati še eno: Prednost, ki jo ima danes igralec z belimi figurami in igro tudi začne, bi postala že neprimerno večja. Danes je ta prednost v glavnem psihološkega značaja in beli igralec ostane v začetku igre bolj in-

ciativen kakor pa črni. Zelo neverjetno pa je, da bi igra ostala remis, če oba igralca igrata kar najbolje, čeprav ima slučajno beli to prednost, da igro začne. Po novih, oziroma srednjeveških pravilih pa bi imel beli daleko večjo možnost da zmaga on od treh načinov, že zaradi tega, ker igro začne, dolgo časa v začetku obdrži iniciativo in skoro vedno pripravi nasprotnika do tega, da mu izmenja figuro. Če gre ta izmenjava enako za enako, je črni teoretično za eno potezo preje brez figure kakor pa beli.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 17. oktobra: 12.00 Plošča za ploščo, pisana zmes, posamezno veselje in godba za ples — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, spored, obvestila — 13.15 Plošča za ploščo, pisana zmes, posamezno veselje in godba za ples — 14.00 Vreme — 14.00 Za delopust! (igra Radio-orkester) — 14.40 Pogovori s poslušalci — 19.00 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.36 Nac. ura: Razvoj slovenskega revljalnega tiska (g. Božidar Borko) — 19.50 Pregled sporeda — 20.00 Zunanji politični pregled (g. urednik dr. Alojzij Kuhar) — 20.20 Brucovski večer, Besedilo napisal Marjan Mehl, vodi g. prof. Niko Kuret, sodeluje Akademski pevski kvintet in člani radijske igr. družine — 22.00 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Zabavna glasba (Radio-ork.).

Drugi programi

Sobota, 17. oktobra, Beograd I: 20.00 Leharjeva opereta »Paganini« — 22.30 Plesne plošče — 23.00 Kavarinška godba. — Beograd II: 20.00 Potovanje angleškega književnika po južni Srbiji (Nikolić). — Zagreb: 20.00 Bariton — 20.30 Radio-orkester — 21.00 Zbor — 21.30 Mandoline in kitare — 22.20 Jazz. — Dunaj: 19.15 Pester večer — 22.20 Klavir — 23.15 Dunajske melodije. — Budimpešta: 20.00 Moljeva spevoigra »Neznani nasprotnik« — 22.00 Oporni orkester — 23.20 Plesne plošče. — Trst-Milan: 17.15 Plesna glasba — 20.45 Mozartova komična opera »Così fan tutte«, nato plesna glasba. — Rim-Bar: 20.40 Igra — 22.20 Plesna glasba. — Praga: 20.45 Fallova opereta »Previdni knez« — 22.30 Pester večer. — Varšava: 21.00 Chopinove klavirske skladbe — 21.45 Orkester in bariton — 23.00 Plesne plošče. — Nemške postaje imajo ob 20.10 različne petro glasbene programe. — Berolmünster: 21.00 Mascagnijeva opera »Cavalleria rusticana«.



Iz ledeniške dobe: >Vaš rokopis Vam moram na žalost vrniti. Za naš časopis je pretežek!<

Važno! Novo!

Dr. IVAN PREGELJ

Osnovne črtice književne teorije

broširano Din 24—

Dr. ANGELA PISKERNIK

Slovarček slovenskega in nemškega jezika

s slovniškimi podatki za Slovence

broširano Din 20—, vezano Din 30—

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA v Ljubljani



Nova madjarska vlada po prisegi. Od leve na desno: Homann, Bornemissza, predsednik Daranyi, Lazaz, Kanya, Roder, Fabinyi in Kozma.

Zeleni pekel

Angležem pripravljajo take stvari zabavo. Celo Tigrovec, ki je vojske in vojskovanje zaničeval kot otroško igro, se mi je ponudil, da me spremlja v Chaco, ker je bil prepričan, da potrebujem še pestunje.

S trga smo še zmeraj slišali, kako je krvočno tolpa ljudstva tulila. Po molku, ki smo ga bili navajeni v džungli, je to rjovenje na nas čudno učinkovalo.

»Ze le si potoke krvi,« je menil Tigrovec zajedljivo. »Kajti vse svoje žive dni še nisi prilezel iz svojega San Josea. Jutri pa bodo poginili vsi skupaj zaradi lakote, žeje in ihenk, če se jim njihova želja izpolni. Soldatje so norci.«

Urrio je bil prepričan, da se ne bo prav nič zgodilo. Smodnik bo zaplamenel ter se razpuhtel.

Tako se je tudi zgodilo. Argentina in Severno ameriške Družene države, ki so se zavzele za to, da bi vsa vojna dejanja prenehala, so vrgle svoje uteži v skledico miru na tehtnici. Kapital, ki so ga Amerikanci vložili v petrolejska polja, je vsaj za nekaj časa zmagal nad vročo krvjo.

Ko sem do zdaj svoje bralce vodil po veselj in negotovosti, ki spremlja tako raziskovalsko potovanje, in jim kazal večje radosti in

negotovosti, ki jih popotniku pripravlja karavanska cesta, se mi zdi, da bi bralci lahko pričakovali od mene, da se bom opravičil.

Dogodivščina z Indijanci in vojna, ki ni izbruhnila, zadržno vplivata nanje nezadovoljivo. Toda to so križi in težave v vsaki kroniki.

Pisec kronike je suženj resnice. Ne more kakor v romanu voditi dogodkov tako, kakor ugaja njemu Pisec romanov, ki tiči v vsakem človeku, se naravnost zvija od bolečin, ko vidi, kako kroničar razmetava s snovjo. Kakšne lepe prizore bi bil lahko ustvaril iz divjakov, ki ob zori napadejo taborišče, in ki se njihova naoljena telesa lesketajo v soju ognja! Kakšno veselje bi mi bilo pripravljalo tako ustvarjanje!

In le malo ljudi bi me lahko dolžilo laži. Samo moji tovariši, ki zdaj žive v Angliji, nekaj Bolivijcev in Tigrovec, ki sovraži sleherno laž. Vzbudil sem v svojih bralcih upanje, katere je izid dogodivščin razočaral. Prosim jih, naj mi odpuste. Naj je bila ekspedicija še tako brezpomembna, je vendar ostala preveč v mojem spominu, da bi mogel žonglirati z dogodki in dejstvi.

Santa Cruz de la Sierra je samo po sebi veliko mesto. Na treh straneh ga obrobja Zeleni pekel. Četrto stran pa tvori dvigajoča se skalnata planjava, ki se vleče do Cochabambe.

Te samote, ni še nikdar zmotila nobena lokomotiva. Danes še seveda po enkrat na teden meša brnenje enokrilnika z zvonce me-

gov. Kljub temu pa se tam dviga mogočna kamenita hiša božja, zapuščina jezuitov. Zraven je nešteto belo pobeljenih zabojev in 25.000 ljudi klepeta ter vtika svoje nosove v zadeve svojega bližnjega. To vele mesto sredi gozda, komaj tri dni pota od Amazonasa, učinkuje za res presenetljivo.

Santa Cruz je danes mrtev. Toda tedaj, ko je imel gumi ceno, je bil bogat. Imoviti moške so prihajali iz pokrajin, zastrupljenih z mrzlico, sem dol proti severu ter tukaj preživljali svoje kratke počitnice v razuzdani svobodi. Nihče ni prav preveč mislil na bodočnost. Mesto je plesalo in se veselilo.

Toda ves čas te radosti in veselja je na obzorju grozil mrki oblak, ki je napovedoval, da bodo cene gumiju padle. Ta padec in zlom sta morala priti, zakaj južnoameriške gumijsve gozdove je bilo že od nekdaj težko izkoriščati. Gumijsvo drevje raste, kakor hoče, debela so daleč drugo od drugega. Zato ni čudno, da so skrbno gojeni naradi gumijs po malajskem polotoku, kmalu prevzeli južnoameriške gumijs vsa tržišča.

Toda v nekaj letih bo v teh pokrajinah spet nastopilo blagostanje. Dežela je rodovitna, njeni sadovi so krasni. Milijoni in milijoni oranž gniyejo vsako leto brez koristi, ker jih ni mogoče nikakor prodati. Zdaj že veže dolg železniški tir Buenos Aires z bolivijsko mejo. Kdaj bodo železnico potegnili naprej, to je samo vprašanje časa. Brž, ko bodo to progo zgradili, bo Santa Cruz vstal od smrti.

Govorice o vojni so nam zagrebile veselje, ki nas je obšlo pri prvem pogledu na mesto. Ozračje je bilo zatohlo in napeto, podobno ozračju leta 1914, le da je bilo prenešeno na španske rezmere.

Dospeli smo v mesto brez beliča v žepu. Kreditno pismo, ki sem ga imel jaz, je poteklo že pred mesecem dni. Banke so porabile vsak izgovor, da jim ni bilo treba plačati.

Zato sva se Tigrovec in jaz oblekla bojivo, si nataknila zvenketajoče ostroge, širokokrajne klobuke ter se opasala s pasom, ki je bil poln težkih revolverjev. Ko sva koračila čez trg, katerega so robile palme, so se nam ljudje kar umikali. Celo vsiljivi snazilci čevljev so ostajali daleč.

V tej pustolovski obleki sva stopila v banko ter zahtevala razgovor z ravnateljem. Priznati moram, da se naju sicer ni prav posebno vstrašilo, po drugi strani pa ni bil natančno pregledal datumov.

Najna pot nazaj do hotela je bila podobna triumfu.

Pri prvem znamenju nemirov so domačini vse meze, ki so bili sposobni za vojno iz strahu, da jih ne bi oblast zaplenila, odgnali v gozdove. Gonjačev je bilo na pretek, vsak dan smo govorili z ducati, tudi vsi so bili čemerni in nedostopni ter so nam prisegali, da so jim živali usle. Naše živali pa so bile do smrti izčrpane in bi potrebovale vsaj štiri mesece, da si opomorejo.